

baptist.dk

1

2023

Krig

Indhold – Krig

3 Ven eller fjende?

– leder

4 Kuf-far og -mor for soldaterne

– portræt af soldaterhjemsledere

8 Kan man kæmpe sig til fred?

– hvordan sikrer man freden?

10 Kan du slå et andet menneske ihjel?

– portræt af en hjemmeværnsmand

12 Vi må altid stå på de svages side

– krigens konsekvenser

15 Udsendt til krig

– portræt af en tidligere udsendt soldat

18 Israels Gud er vores borg

– om krigsførelse i Det Gamle Testamente

20 Krigens stemme

– næstekærlighed – krigens første offer?

22 Min tid i Danmark

– en ny danskers blik på Danmark

24 Hvad gør jeg, fordi jeg tror?

– præsentation af ny serie

25 Fordi jeg tror

– Lena Vang fortæller

26 Tilbage til »basics« – i Bethelkirken

– serie om menigheder

28 Sent – international konference i Stavanger

28 Navne

29 BaptistKirken mangler præster

– hvad stiller vi op?

32 Vi skal fortælle den gode historie

– en replik til præstesituationen

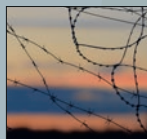

34 Til ungdommen og alle os andre

– om krig og fred hos vores samarbejdspartnere

36 En narkosebøn

– klumme

[📷] S.Tsuchiya
– Unsplash

Udgivet af Baptistkirken i Danmark
Nummer 1, 2023 – 170. årgang

Udgivelsesdatoer og deadlines

Nr. 2: 28. april. Deadline 20. februar

Nr. 3: 14. juli. Deadline 8. maj

Nr. 4: 13. oktober. Deadline 14. august

baptist.dk kan læses på www.baptist.dk.
Følg også bladet på Facebook.

Bladet kan modtages som lydfiler på CD ved henvendelse til Sekretariatet.

Redaktion

Hanne Kiel, ansvarshavende redaktør

tlf. 3190 8190, hanne_kiel@hotmail.com

Vibeke Dalsgaard, tlf. 2262 8839, vibekekd@baptist.dk

Jamie Cunningham,

tlf. 6089 1441, jamielynn.cunningham@yahoo.com

Lone Møller-Hansen, tlf. 2347 4015, lm-h@outlook.dk

Renathe Zimmermann,

tlf. 6165 2656, renathezimmermann@gmail.com

Gitte Elleby, redaktionssekretær

tlf. 2299 0424, gitte@baptistkirken.dk

Oplæser og ansvarlig for lydudgaven på CD: Ole Engel

Ven eller fjende?

Ofte opdeler vi mennesker i venner og fjender og indretter vores opførsel og holdninger til dem efter, om de er det ene eller det andet.

[≡] Hanne Kiel

[📷] S.Tsuchiya – Unsplash

Andledes er det med Jesus. Han fornægter ikke, at vi mennesker har såvel venner som fjender, men han befaler os at behandle dem ens.

Næstekærlighed

Jesus har fokus på kærligheden og befaler os, at vi skal elske vores næste eller som det hedder på engelsk: vores nabo – altså dem, der ligner os og kan regnes for at være vores venner. Men den kærlighed udvider han dernæst til også at gælde vores fjender:

»I har hørt, at der er sagt: »Du skal elske din næste og hade din fjende.« Men jeg siger jer: Elsk jeres fjender, og bed for dem, der forfølger jer, for at I må være jeres himmelske faders børn; for han lader sin sol stå op over onde og gode og lader det regne over retfærdige og uretfærdige.«¹

Jesus udvider altså næstebegrebet, så det også omfatter vores fjender, og han befaler os at elske såvel vennerne som fjenderne. Begrundelsen? Det gør Gud. Det kommer os til gode, og vi skal handle som Gud, for vi er hans børn.

Men hvordan gør man det?

Og gælder det også i den konkrete situation, jeg står i lige nu? Lige siden Bjergprædikenen har kirken været delt i to lejre: dem, der tager påbuddet om fjendekærlighed for pålydende og insisterer på at elske fjenden eller i hvert fald ikke gribe til våben – og dem, der finder på alle mulige krumspring for at retfærdiggøre, at de går i krig mod fjenden, selv om Jesus har påbudt os at elske.

Menneskelig sandhed er sjældent entydig, og kristne kommer med mange udgaver af den. Derfor stiller vi i dette blad skarpt på krigen og vores erfaringer med dens konsekvenser.

¹ Matthæus-evangeliet kap. 5, vers 43-45

Grafisk design: pedersen & pedersen
Trykkeri: Jørn Thomsen Elbo
Oplag: 2.800

baptist.dk er Baptistkirken i Danmarks kirkeblad og kan sendes til alle med tilknytning til en baptistmenighed.

Artikler er ikke nødvendigvis udtryk for Baptistkirken i Danmarks eller redaktionens holdning. Idéer, artikelforslag og digitale billeder modtages gerne.

Baptistkirken i Danmark
Sekretariatet
Lærdalsgade 7, st.tv., 2300 København S
Tlf. 3259 0708 – mandag-fredag kl. 9-12
E-mail: info@baptistkirken.dk
Hjemmeside: www.baptistkirken.dk

Henvendelse om adresseændring til din lokale menighed.
Dødsfald og nye medlemmer indberettes til Sekretariatet.

Gaver til baptist.dk: Kan indbetales på 3201 10042879 eller MobilePay 911 118 mærket »baptist.dk«. Gaver er fradragsberettigede efter gældende regler.

Kuf-far og -mor for soldaterne

Der er en kæmpe missionsopgave på de danske soldaterhjem. Anne og Allan Schrøder og Kasper Klarskov leder to af dem.

[≡] Lone Møller-Hansen

[📷] Private

Karup ligger den største militærforlægning i Nordeuropa. I alt 3.500 mennesker arbejder på Flyvestation Karup. Lige ved siden af ligger soldaterhjemmet, og her er Anne og Allan Schrøder værter på 11. år. De har en fortid bl.a. som lærere på Baptisternes Skoler i Tølløse og forstanderpar på Rebild Efterskole.

Ved siden af Aalborg Kaserne i Nørresundby er Kasper Klarskov »Kuf-far« – et kælenavn for »faren« på KFUM's soldaterhjem, som er blevet forkortet til »Kuffen«. Han har tidligere været ansat som præst i Korskirken, er uddannet snedker og har haft jobbet her i lidt mere end

halvandet år – og trives vældig godt. Alle tre skulle være medlem af Folkekirken for at få jobbet, så det er de blevet!

Ser bag uniformen

»Vores opgave er at skabe et hjem, et sted, hvor soldaterne bliver budt velkommen – ikke med et »hvad skulle det være«, men med et »dejligt at se dig«, fortæller Allan og forklarer: »Det er ikke vores opgave at drive café.« Og alligevel kan Kasper fortælle, at de på kasernen mange dage serverer mad for 60 personer, dagens ret eller en burger. På de allertravleste dage 130 portioner.

I Karup er de lige så meget mødelokale for kasernens mange organisationer. I Aalborg har de lavet en biograf.

»Den allerbedste respons får han, når han kører »Kufvognen« – en mobil pølsevogn – ud på skydebanen.«

»Vores opgave er at skabe et hjem, et sted, hvor soldaterne bliver budt velkommen.«

»Vi gør meget ud af at se det enkelte menneske, ikke en uniform. Uniformer har det jo med at gemme mennesket bag. Det er meningen med uniformen. Vi gør ikke forskel på rang, og her kommer obersten ikke foran de andre i køen. Og de bliver kaldt ved fornavn. Det gør de ikke på kasernen«, fortæller Kasper videre.

De muslimske drenge

I Aalborg er der 1.900 fastansatte. Dertil kommer ca. 250 værnepligtige. Det er mest dem, der kommer i Kuffen. De er helt unge, 18-19 år gamle. »Hver gang der kommer nye værnepligtige, skal de deltage i en velkomstfest på soldaterhjemmet. Enkelte ser vi kun den ene gang, andre kommer næsten hver dag. Vi har en gruppe unge muslimske drenge lige nu. Én af dem vil gerne snakke tro. De nyder, at der er én, der gider lytte til deres historie. De har sikkert oplevet mange hvide mænd i min alder (38), som har været autoriteter i deres liv, men ikke har gidet dem«, siger Kasper.

»Hvor vi i baptistkirkerne har talt om singlepigerne, så er det på kasernerne ungkarlene i uniform, der aldrig får en familie, som har deres gang på soldaterhjemmet«, beretter Allan.

Kufvognen er vigtig

Kasper fortæller, at den allerbedste respons får han, når han kører »Kufvognen« – en mobil

pølsevogn – ud på skydebanen. Den er nok deres vigtigste missionale redskab. En kold dag oplever soldaterne, at en hotdog og en Cocio redder deres liv. »Vi arbejder med en personlig tilgang til soldaterne. Sætter os sammen med dem og lærer dem at kende. I de samtaler deler vi liv og tro. Vi arbejder ikke med andagt i en traditionel forstand. Det har vi ikke haft særlig god respons på«, fortæller Kasper.

I Karup har de fastholdt traditionen med aften sang kl. 19. Da findes sangbøgerne frem, og Allan eller Anne siger noget i to-fire minutter. Som i december, hvor der er tradition for at tænde et fredsllys, som kommer fra Betlehem. Hele året er der mulighed for at tænde et lys for noget eller nogen: Ukraine, udsendte soldater eller noget personligt. De beder soldatens bøn. Det hele tager ti minutter. Nogle gange er det tre, andre gange 60. Der er skabt et liturgisk rum, som er genkendeligt og trygt. »Det er så inkluderende, at alle har lyst til at være der. Jeg har oplevet en muslim, der sagde: »Tak, fordi du bad for mig.« Og så slutter vi altid med »I Jesu navn, amen«, siger Anne.

Keyboard og geværer

Før hver udsendelse holdes en feltgudstjeneste. Her fungerer Allan og Anne som organist og kirkesanger, og de har kirkekaffen med. »Det er fantastisk at være på deres hjemmebane, →

» Vi gør meget ud af at se
det enkelte menneske, ikke en
uniform.«

→ i naturen eller en beskidt hangar. Hvor
keyboardet står ved siden af gevæerne.«

I KFUM er der nogle, der nørkler kors og
skriftsteder. De bliver revet væk, så snart de
ligger der gratis. Og så udleverer de også
gratis felttestamenter, som lige passer i
brystlommen. »Soldater er kommet og har
fortalt, at de faktisk er begyndt at læse i
felttestamentet oppe på stuen og er nået
igennem Johannes-evangeliet«, beretter Anne,
som sammen med Allan kort efter interviewet
skal fejre 75-års jubilæum for soldaterhjemmet
på heden. Kort efter 2. verdenskrig var der en
lokal mand, der donerede en grund til 10.000
kr. – det var mange penge i 1947.

De unge volontører

Baptister har haft en tradition for at være
militærnægtere. Kasper siger: »Jeg har aldrig
hørt om soldaterhjemmene i mine kirker. Men
jeg har fået dyb respekt for det missionale
arbejde, der gøres ud fra KFUM – hvor M'et nu
står for mennesker i stedet for mænd. De ser
et behov og opfylder det – om det handler om
sport eller spejdere. De ligner frikirkerne mere,
end jeg troede.«

Tidligere var fronterne mellem Folkekirken
og frikirkerne trukket skarpt op. Der er sket
en opblødning og en gensidig anerkendelse,
oplever de tre soldaterhjemsledere, som fær-
des frimodigt imellem lutheranerne. »Vi dis-
kuterer ikke teologi, men møder ildsjæle. Vi er
kommet ind i nogle fantastiske folkekirkelige

fællesskaber. De er aktive i menighedsråd, Kir-
kens Korshær, Mission Afrika og meget mere.
De har et meget holistisk syn på mennesker«,
siger Allan.

På Aalborg soldaterhjem har de hvert år
to-tre unge frivillige, som er en forudsætning
for driften af især caféen. Det begynder at
knibe med unge frivillige fra KFUMs bagland.
Kasper håber at kunne få flere volontører fra
frikirkerne fremover. Det vil være godt for
begge parter at lære mere om hinanden.

Hvordan har de det så med krig?

Allan svarer: »Vi går mere ind for fred. Det er
blevet tydeligt, hvilke spor krigen sætter. Vi
ser bagsiden. Der er nogle, der udfører et job.
De lider afsavn, forlader kone eller mand og
børn. Og kommer måske hjem som skadede.
Det er ikke for sjov.«

Veteranhjemmet

Som noget specielt er der i Aalborg et midler-
tidigt botilbud for otte traumatiserede vete-
raner i tilknytning til soldaterhjemmet. Drevet
for statsmidler i samarbejde med Forsva-
rets Veterancenter. Det er for mennesker, der
har været udsendt med det danske forsvar og
er kommet hjem med psykiske ar på sjælen.
Her hjælpes de til så normal en hverdag som
muligt.

»Det er skræmmende, at højt kvalificerede
mennesker kommer hjem og ikke kan finde
ud af at gå i Netto og købe to liter skummet-

mælk. Hjernen siger fra. Vi har uddannet per-
sonale, som hjælper dem videre. Nogle ender
med at flytte på plejehjem, andre kommer
hjem til familien«, fortæller Kasper. Sådanne
rekreationshjem findes ved fem soldaterhjem.

»I var der«

Der sker aldrig en udsendelse af danske solda-
ter, uden at der er folk fra Kufferne med. Det
vækker respekt for soldaterhjemmene, at de
er der, før soldaterne tager afsted, de er med,
og de er der, når de kommer hjem igen. »Og
vi laver ikke andet end at snakke og servere
kaffe og kage«, smiler Kasper.

»Jeg har fået øje på, at vores soldater gør
en stor indsats. De betyder, at vores samlede
nation er i stand til at forsvare sig selv. Og så
er der nogle, der kommer ind i orkanens øje.
Som da Afghanistan skulle evakueres. Det
har sat varige spor hos dem, der var dér, og vi
hører også forfærdelige historier fra Irak, Bos-
nien og Kosovo. Vi er en overløbskanal. Her
kan de tale, uden at det kommer videre. Vi er
neutrale, ligeglade med rangen«, slutter Allan,
lige inden et nyt møde og madlavningen kal-
der på ham igen.

» Vi diskuterer ikke teologi, men
møder ildsjæle. Vi er kommet ind
i nogle fantastiske folkekirkelige
fællesskaber.«

Anne og Allan Schrøder
medvirker i feltgudstjeneste.

» I de samtaler deler vi liv og tro.
Vi arbejder ikke med andagt i en
traditionel forstand.«

» Det er skræmmende, at
højt kvalificerede mennesker
kommer hjem og ikke kan finde
ud af at gå i Netto og købe to
liter skummetmælk.«

Kasper Klarskov i »Kufvognen«.

Danske soldaterhjem

Tidligere var der 54 soldaterhjem, ét ved hver kaserne. Når kasernen lukkede, lukkede soldaterhjemmet også. Nu er der 14 soldaterhjem i Danmark og to i Letland og Estland. Soldaterhjemmene i Danmark er kun dér, hvor der er uddannelse af soldater, men etableres også i udlandet, hvor danske kontingenter er udsendt.

Kan man kæmpe sig til fred?

Kristentro og fred hører sammen. Roden dertil er Jesus' tale om at elske både naboen og fjenden.

[≡] Bent Hylleberg

[📷] Arkiv

Hvordan forholder vi os til krig og fred, hvis vi tror på evangeliet? Det har kristne ofte diskuteret. Nu er det aktuelt igen – tæt på. Hvad mente baptister før og under 2. verdenskrig, da der var tvungen værnepligt for mænd?

Kan kristne bære våben?

Nogle svarer *Nej* og tager straffen for civil ulydighed. De peger på, at Jesus er Fredsfyrsten, der vil fred på jord.¹ Det gjorde de første kristne.² Andre svarer *Ja* og peger på, at kristne i 300-tallet begyndte at tale om »retfærdig krig« – dvs. en forsvarskrig, der skal sikre freden.³ Atter andre fører »hellig krig«, hvor man aggressivt kæmper for Gud og knuser andres frihed.⁴ Den form for krig kender vi fra Det Gamle Testamente, og den forsvarer i dag af fx islamister. Den er også

kendt i kirkens historie, men ifølge Jesus skal fjender elskes – aldrig slås ihjel.⁵

Ung baptist i 1930'erne

Efter 1. verdenskrig valgte Danmark at være neutralt; det nye Folkeforbund arbejdede for afrustning, og kristne ledere vendte ryggen til al krig for at sikre fred og retfærd. En af vores præster skrev: »I evangeliets lys er krig en handling imod Guds vilje. Her fornægtes kærligheden, friheden forsvinder og giftgas erstatter ånd: Kristne kan ikke nøjes med at bede; vi må handle! Alle kristne må nægte militærtjeneste. Det betyder lidelse, men også freds fyrstens sejr!«⁶

En anden baptistpræst tilbagesendte sin indkaldelse fra Forsvarsministeriet med bud om, at han ikke ville bøje sig for den militære lov. Han skrev: »Krig og kærlighed kan ikke forenes. Vi må sætte alt ind på dét, vi tror på!« Sagen endte med en bøde og »14 Dages simpelt Fængsel på sædvanlig Fangekost«. Det

skabte en bølge af unge militærnægtere, der blev fremhævet som »Guttermænd«.

I 1935 sendte unge baptister en »Resolution til den danske Regering«. De mente, at tilslutningen til Folkeforbundet betød, at »militærstyrker udover et tilstrækkeligt indenrigs ordenspoliti« var overflødige. Danskerne burde være et »eksempel for andre nationer på tillidsfuld ned- og afrustning«. Kristne kan kun vise vej ved at fordømme al militarisme.

Ung baptist i 1940'erne

Den 9. april 1940 rykkede fjenden ind i landet, og talen om militærnægtelse ebbede ud. Unge gik andre veje. Mange fulgte resolutionen fra 1935 og uddannede sig til politibetjente. Da nazisterne anholdt politiet, blev tre unge baptist-betjente ført til tyske KZ-lejre. Andre »gik under jorden« og sluttede sig til modstandsbevægelsen, hvor flere allerede var aktive.

Men nogle arbejdede for tyskerne, og få valgte at kæmpe med tyskerne på Østfronten. De fleste aktive kvinder og mænd hjalp dog tyskernes ofre. Under krigen var det jøderne. Efter krigen gjaldt det flygtninge og nøden i landene omkring os. Nu skulle freden sikres ved en human indsats og med retfærdighed.⁷

»Nu skulle freden sikres ved en human indsats og med retfærdighed.«

Baptistteologen Glen Stassen var én af de første, der præsenterede tanken om »en retfærdig fred« her i landet. Det skete ved Kirkedagene i Aalborg i 2013.

» Kristne kan kun vise vej ved at fordømme al militarisme. «

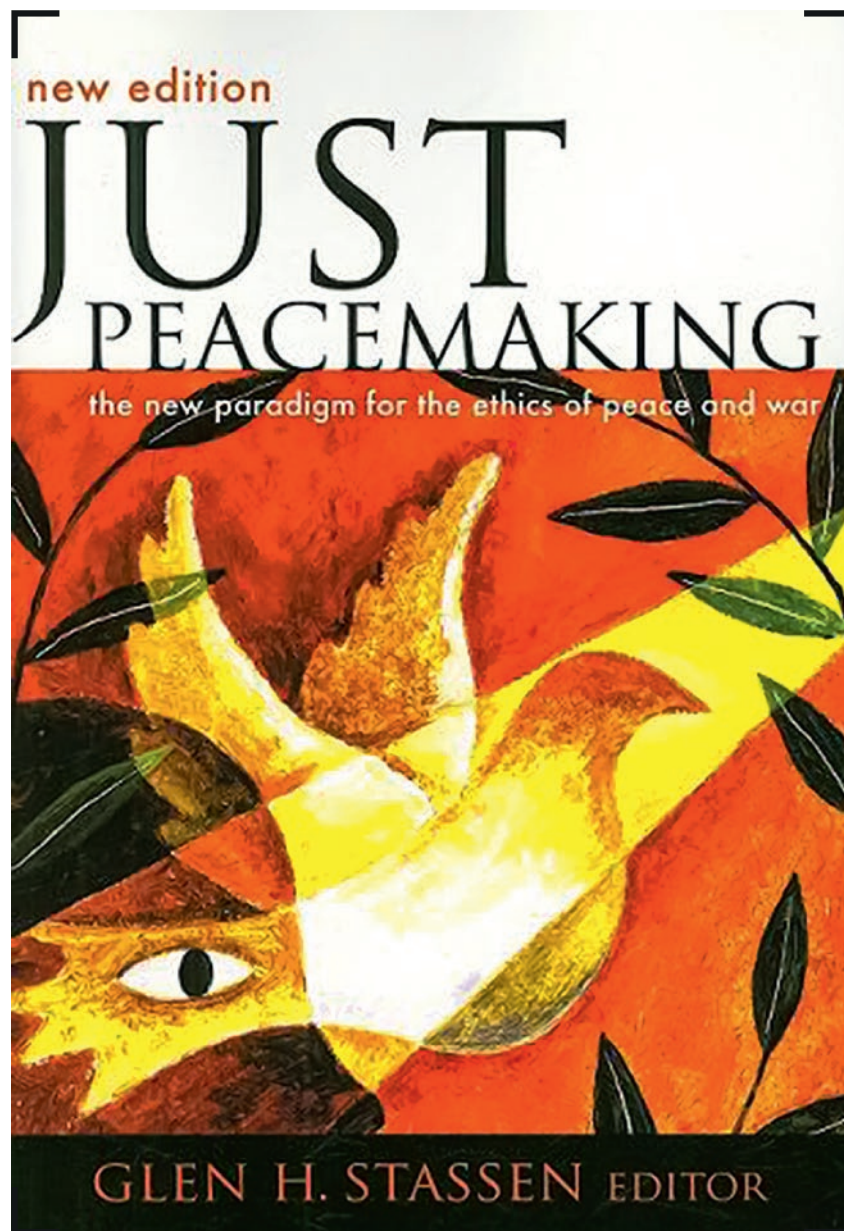
Baptister i dag – hvad gør vi?

Den danske neutralitetspolitik varede indtil 1949. Vi glædede os i 1945 over, at vi tilsluttede os De Forenede Nationer. Anderledes forholdt det sig i 1949, da vi blev medlem af NATO, selv om det var en forsvarsalliance. Nu hed det: »Vor sikkerhed består ikke i politiske alliancer, men i Gud! Vi vil adlyde Skriftens ord og bede for alle i ansvarlig stilling. Men vi vil ikke underkaste os noget eller nogen, som strider mod vor eneste retmæssige Herre, Jesus Kristus, vor frelser i liv og død.«⁸

Hvordan sikrer vi bedst freden i dag? Drøfter vi det? Måske sker det bedst – i relation til vores kristne tro – ved at investere i »retfærdig fred«?⁹

Bent Hylleberg

- tidligere præst, rektor ved Baptistkirkens Teologiske Seminarium og formand for BaptistKirken
- har udgivet bøger om danske baptisters historie, senest Dansk baptisme og tysk nazisme, 2021

¹ Esajas' bog kap. 9, vers 6 og Matthæusevangeliet kap. 5, vers 9. ² Se Ole Lundegaards artikel i blad nr. 4, 2019: <https://baptist.dk/jesus-fredens-fyrste/>. ³ <https://denstoredanske.lex.dk/krig>. ⁴ https://teol.ku.dk/formidling/Gymnasieskolen/hellig_krig/. ⁵ Se Kirsten Nielsens artikel i blad nr. 3, 2017: <https://baptist.dk/haevn-straf-og-fjendekaerlighed/>. ⁶ Se Dansk baptisme og tysk nazisme til 1930'erne s. 38ff. ⁷ Se samme s. 71ff, 90ff, 124ff og 159ff. ⁸ Om FN og NATO, se samme s. 192ff. ⁹ <https://mogenssmogensen.wordpress.com/2013/05/10/raetfaerdig-krig-til-retfaerdig-fred/>

Kan du slå et andet menneske ihjel?

Carsten Lund Pedersen er tidligere soldat og hjemmeværnsmand. Men han vil kun slå ihjel for at forsvare Danmark, hvis vi bliver angrebet.

[≡] Carsten Lund Pedersen, Bornholm

[🔒] Private

I 8. klasse var jeg i praktik ved militæret. At lege røver og soldater og få penge for det – det kunne jeg lide. I 10. klasse søgte jeg ind, fordi jeg ikke fik lov af min mor, da jeg ville efter 9. klasse. På det tidspunkt var jeg ikke kristen, så jeg stillede ikke spørgsmål ved at blive soldat.

Jeg lærte håndværket, som jo drejer sig om at slå andre ihjel. Så jeg blev nødt til at overveje, om jeg kunne dræbe et andet menneske. Og i hvilken situation jeg ville gøre det.

Ikke godt at dræbe

Jeg har aldrig syntes, at vi i militæret blev opdraget til, at det er godt at dræbe. Mere at det kan blive en nødvendighed, hvis man kommer i den rigtige situation.

» Det er vigtigt for mig, at NATO er en forsvarsalliance og ikke et angrebssystem. «

»Pacifisme er en smuk tankegang, lige indtil den bliver ført ud i livet.«

Dengang var der en klar fjende i Warszawa-pagten. Vi vidste, hvem vi eventuelt skulle i krig imod. Jeg var med i det danske forsvar og skulle forsvare Danmark. Det er vigtigt for mig, at NATO er en forsvarsalliance og ikke et angrebssystem. Med andre ord: De må mene, hvad de vil, så længe de ikke forstyrrer os.

I militæret bliver man undervist i Geneve-konventionen. Vi vidste helt klart, hvad man som soldat må og ikke må. Mine grænser for, hvad jeg vil være med til, er vigtige. Selv i en krig vil jeg ikke medvirke til noget, som jeg anser for forkert. Til gengæld har jeg altid valgt at være menig, altså blev jeg ikke officer. Jeg ønskede ikke at have ansvaret for andre menneskers liv på den måde. En officer skal jo sende den enkelte ud i frontlinjen, vel vidende at han dør.

Efter fem år i militæret var det slut. Mine venner var væk, og jobbet var ikke så spændende længere. Jeg læste HF og blev fysioterapeut.

En general, der døde for os

Samtidig kom jeg til tro. I de første år, når vi sang lovsang, stod jeg i retstilling for Jesus! Fordi han var så anderledes end de ledere, jeg havde mødt i forsvaret. Her var en general, som var død for de menige. Så jeg stod ret.

Det var den måde, jeg kunne vise min respekt for ham. Jeg havde respekt for det, han havde gjort. Ikke fordi han havde store stjerner på skulderen.

Efter en årrække som leder i kirken og som spejder havde jeg bare brug for ikke at skulle tage ledelsen. Jeg gik derfor ind i hjemmevernet som menig. Samtidig har forsvaret altid været en smule højreorienteret. Så det er fint, hvis der er nogle socialister med våben, og sådan en er jeg.

Den anden kind

Hvad betyder det for dig, at Jesus siger, at vi skal vende den anden kind til?

Jeg vil ikke være en slatten pacifist. Det ville da være dejligt, hvis alle våben blev smedet om til plove, og vi kunne leve i fred med hinanden, som der står i Bibelen. I virkelighed bør vi nok gøre ikke-voldelig modstand.

Jeg ved ikke, om Jesus var pacifist. Hans opgave var en anden. Han kom herved for at dø. Han kunne fx ikke have været modstandsmand og blive skudt i ryggen. Han skulle dø uskyldigt for at tage vores skyld. Så han sloges i hvert fald for os på en anden måde ...

Altså: Pacifisme er en smuk tankegang, lige indtil den bliver ført ud i livet. Forestil dig et angreb på alle kristne. Hvis vi så lader os slå ihjel, vil kristendommen jo uddø ... Så jeg vil hellere dø i et oprør med våben end dø i passivitet.

Ville skyde russerne

Hvornår vil du så være villig til at slå et andet menneske ihjel?

Hvis russerne invaderede Bornholm, ville jeg skyde dem uden problemer. Bilder jeg mig ind. Uden at vide, hvordan jeg vil reagere bagefter. Det bud fra Biblen, jeg lever min hjemmevernstjeneste efter, er nok dette: »Dette er mit bud, at I skal elske hinanden, ligesom jeg har elsket jer. Større kærlighed har ingen end den at sætte sit liv til for sine venner.«¹

»Det eneste, det kræver, for at det onde sejrer, er, at de gode intet gør.«

Edmund Burke

¹ Johannes-evangeliet kap. 15, vers 12-13

Vi må altid stå på de svages side

At turde holde fast i håbet, selvom krig, krise og kaos føles alt for tæt på. Den udfordring bliver vi alle stillet overfor i disse år.

»» Det er ikke min opgave at dømme nogen. Det har jeg aldrig brugt. Gud skal nok dømme det, der skal dømmes. ««

[≡] Maria Klarskov

[📷] Private

På en snehvid vinterdag sidder jeg i bilen på vej til et lille landsted udenfor Pandrup. Jeg har fået lov at besøge Niels Christian og Solveig Nielsen for at høre om deres forsøg på altid at stille sig på de svages side – i Burundi, i Danmark – ja, i livet.

Der er hyggeligt og varmt hos Niels Christian og Solveig. Samtalen glider let, og inden længe er vi tilbage i Burundi en dag, hvor Niels Christian og Solveig har besøg fra Danmark. Pludselig stormer ti unge, bevæbnede mænd ind og vil have alle deres penge: »Ja, dem havde vi jo desværre mange af. Lige bragt dertil fra Danmark«, fortæller Niels Christian.

»Jeg blev smidt på sengen, mens de øde-

lagde skabene for at finde penge, og så ville de vide, hvor vi havde vores våben. Men dem havde vi jo ingen af. »Hvis vi finder nogen, så skyder vi dig!«, sagde de, så jeg krydsede fingre for, at vagten ikke havde lagt nogle ude i garagen. Det var jo meget almindeligt at have våben derhjemme, men det har vi aldrig haft. Hvad skulle vi med våben? Vi havde jo ikke tænkt os at bruge dem.«

Det dobbelte kærlighedsbud

»Vores ansvar som kristne i konfliktsituationer er at stille os på de svages side. I vores tilfælde var det åbenlyst hutuerne, som blev undertrykt, men havde det været tutsierne, havde vi nok været nødt til at stå på deres side. Det er ikke min opgave at dømme nogen. Gud skal nok dømme det, der skal dømmes. Min opgave er at elske min Gud af hele mit hjerte, sjæl og sind og min næste som mig selv, selv om det ikke altid lykkes.«

Det virker vitterligt, som om Niels Christian og Solveig altid har taget det dobbelte kærlighedsbud meget alvorligt, både i krisetid og fredstid. De kan fortælle om både at have været konkret til stede med nødhjælp, fødselshjælp, vandprojekter og hjælp til forældreløse børn – og at have forsøgt at oplyse

verden om de uretfærdigheder, de var vidne til.

I er verdens lys

»Jeg har altid syntes, at sandheden var vigtig at få frem, selvom den ofte er ilde hørt. På et tidspunkt blev det sådan, at jeg blev forhindret i at mødes med *Amnesty International*, når de besøgte Burundi. Det var magthaverne ikke interesserede i. Men jeg har altid fortalt, hvad jeg har oplevet og lært om systemet i Burundi til journalister og andre organisationer. Det var meget vigtigt for mig, at sandheden blev kendt.«

Konflikter trækker lange tråde

»Folket i Burundi bærer jo rundt på en lang historie om spændinger mellem de to stammer, hutuer og tutsier. Specielt efter uafhængigheden først i 1960'erne. Vi har aldrig gjort forskel på de to grupper i vores arbejde. Heldigvis har situationen i de senere år været mere stabil, efter at der bliver holdt »demokratiske valg« hvert femte år. Det er da heller ikke længere helt utænkeligt, at der engang i fremtiden kan stille en tutsi-kandidat op, som hutuer kunne tænke sig at stemme på. Vi skal helst derhen, hvor det er

»» Jeg blev smidt på sengen, og så ville de vide, hvor vi havde vores våben. Men dem havde vi jo ingen af. ««

»» *Min opgave er at elske min Gud af hele mit hjerte, sjæl og sind OG min næste som mig selv, selv om det ikke altid lykkes.* ««

→ kvalifikationer og kompetencer, der betyder noget – ikke race eller tilhørsforhold.«

»Vores naboer herinde ved siden af kom til Danmark fra Ukraine for ni år siden, og de har haft to familier boende, som flygtede fra Ukraine i foråret. Det er barske historier om familier, der bliver revet over, og familie-medlemmer, der ikke længere kan tale sammen, fordi de står på hver deres side i konflikten. Det er svære overvejelser, en krig fører med sig, men vi må aldrig bare lade stå til. Det er vigtigt, at vi hjælper vores næste, hvor vi kan. Jeg synes ikke, vi skal være bange, selvom krigen i Ukraine føles meget tæt på. Vi ved som kristne, at der altid er håb. Jesus har lovet at komme igen og fortæller os, at vi ikke skal gemme os, men løfte vores ansigter mod himlen, når vi ser tegnene. Desmond Tutu siger, at siden Jesus' opstandelse er vi kristne »håbets fanger«.«

Jeg er med jer alle dage

»Jeg er i gang med at læse en spændende bog af Magnus Malm, og der var en sætning, der

slog mig: »Kun en leder med virkelig synder-erkendelse kan betros at lede andre.« Det er meget centralt i det kristne liv: At vi véd, vi er fejlbarlige. Vi træder dagligt ved siden af og må derfor også dagligt bede om forladelse. Det er en meget vigtig del af det kristne ansvar. Vi må være klar over, at vi kan påvirke verden omkring os og vores næste – både til det gode og til det onde. Og at der altid er tilgivelse at hente hos Gud.«

Niels Christian og Solveig Nielsen har levet et liv tæt på deres næste, men langt væk fra trygheden i Danmark. Alligevel siger de, at de aldrig var rigtig bange. Jeg fornemmer, at det er, fordi de selv har kendt Sandheden hele livet: »Jeg er med jer alle dage indtil verdens ende!«

»» *Jeg synes ikke, vi skal være bange, selvom krigen i Ukraine føles meget tæt på. Vi ved jo som kristne, at der altid er håb.* ««

Solveig og Niels Christian Nielsen

Solveig:

- uddannet sygeplejerske 1956
- tropemedicin og jordemoderskole i Belgien 1970
- udsendt af BaptistKirken til Burundi i august 1970
- hjem på grund af krig i 1972 og ud igen i 1973

Niels Christian:

- Det Teologiske Seminarium i Tølløse 1970-73
- franskkursus sommeren 1973
- udsendt af BaptistKirken til Burundi 1973

Sammen:

- bryllup 1974
- flere udsendelser til Burundi 1975-85
- udsendt til Burundi 1993-96
- børneprogram i Burundi 2005-09
- herefter korte perioder med drikkevand i Musema.

Udsendt til krig

Peter Olesen oplevede borgerkrigen, da han som 46-årig var udsendt til det tidligere Jugoslavien som soldat i FNs fredsbevarende styrke.

[≡] Bente Jensen

[📷] Svend Eli Jensen og private

I 1991 brød Slovenien og Kroatien ud af den jugoslaviske føderation og erklærede sig selvstændige. Det førte til en brutal borgerkrig i området. I 1992 besluttede FN at indsætte en fredsbevarende styrke i landet. Folketinget besluttede i 1992, at Danmark skulle deltage i FN-styrken.

Fredsbevarende styrke

Hvilken betydning fik det for dig, Peter?

– Som tilknyttet forsvarsreserven bliver man spurgt om at deltage i et vist antal operationer. Fordi mine kompetencer var efterspurgt, sagde jeg ja.

FN-styrken i Jugoslavien var på ca. 40.000 mand, og vi var 900 danskere. Det danske ansvarsområde var på størrelse med Sjælland og Fyn i området omkring Kostajnica. Vores personel var spredt ud i området med fem kompagnier, mens jeg sad i hovedkvarteret i Kostajnica.

Hvad var jeres opgave?

– Opgaven var at være fredsbevarende. De jævnlige konflikter blev meldt til os, og vi skulle så gå i dialog med de kommanderende officerer i konflikten. Mange uenigheder bundede i, at kroaterne var katolikker, serberne ortodokse og bosnierne muslimer – og de

søgte at ødelægge hinandens identitet ved at angribe kirker, klostre og moskeer. Den observation vandt ikke gehør hjemme i København. Religion skulle vi holde os fra.

– Vores mulighed var dialog, men

som en amerikansk præsident engang sagde: »*Speak softly and carry a big stick*«. ¹ Fra begyndelsen stod det klart, at vi ingen vegne kom med dialog. Derfor fik vi tunge våben og kampvogne, så vi kunne lægge vægt bag det, vi sagde.

Var du i åben kamp?

– Kun en enkelt gang. Jeg var i Sarajevo i en kort periode for at hjælpe franskmændene, der havde ansvaret der. Byen var fyldt med snigskytter, der lå på tagene og skød på forbi-passerende, gamle mennesker og børn. Da var vi nødt til at skyde igen.

Et voldsomt mentalt pres

Hvordan klarer man det mentalt?

– Som officer er man uddannet til at klare pressede situationer, men du er ikke forberedt på, at du konstant lever under et mentalt pres. En af mine opgaver var også at efterforske krigsforbrydelser.

– Vi så mennesker blive pint, lemlæstet og

»Fra begyndelsen stod det klart, at vi ingen vegne kom med dialog.«

»» *Jeg er fuldstændig enig med dem, der siger, at krig ikke burde forekomme. Men jeg er også nødt til at være realistisk og sige, at krig forekommer.* <<

dræbt. Vi så gårde, landsbyer, ja hele byer blive jævnet med jorden. Vi så uerstattelige kulturværdier blive ødelagt. Vi så koldblodige overgreb mod egen befolkning bare for at kunne beskyldte modstanderen for at begå krigsforbrydelse og dermed retfærdiggøre sine egne nedrigheder. Vi oplevede skinhellighed og hyklet forargelse ved forhandlinger og konferencer, og at aftaler blev brudt fem minutter efter, de var indgået.

– Det kan man ikke klare, hvis ikke baglandet er i orden. Og jeg er privilegeret. Annette klarede livet derhjemme med to børn og var altid parat til at lade mig læse af, når noget var svært. Man skal ikke glemme, at også børnene er præget af den usikkerhed, deres far lever under.

Kunne I bruge hinanden?

– Ja, det er simpelthen nødvendigt. En klog mand sammenlignede det med et krus, der hele tiden løber noget ned i. Hvis du ikke af og til får noget hældt ud, så løber det over på et tidspunkt. Vi havde også en psykolog og en feltpræst, vi kunne tale med. Feltpræsten holdt gudstjenester hver søndag. Her var der mange, der deltog.

Blev du brugt som kristen?

– Det ved jeg faktisk ikke. Jeg tror mere, det var cheffunktionen, der gjorde, at folk gerne ville have en snak. Men jeg har aldrig lagt skjul på, at jeg tror på Gud, og har også tit i samtalerne brugt Bibelen og citater derfra til at løse et problem. Det ligger helt naturligt for mig.

Principiell holdning til krig som kristen

Kan man som kristen deltage i krig?

– Jeg er fuldstændig enig med dem, der siger, at krig ikke burde forekomme. Men jeg er også nødt til at være realistisk og sige, at krig forekommer. Sådan har det været, så længe menneskeheden har eksisteret. Vi har et sørgeligt eksempel i dag med Ukraine. Nogle er nødt til at mestre den opgave. Derfor har jeg ikke som kristen haft problemer med, at jeg blev soldat. Jeg plejer at sammenligne forsvaret med brandvæsenet: Ingen ønsker, de skal træde i funktion, men når huset brænder, er det godt, at de er der.

Hvem er min næste i en krig og er tilgivelse mulig?

– For mit vedkommende er min næste alle, jeg kommer i kontakt med – også modstan-

»» *For mit vedkommende er min næste alle, jeg kommer i kontakt med – også modstanderne.* <<

derne. Rent menneskeligt kan man ikke tilgive de bestialske ting, vi så, men professionelt er man nødt til at forholde sig til det. Fangede vi krigsforbrydere, måtte de retsforfølges.

– Danske soldater har et vældig godt ry, fordi de er uddannet til at tage initiativ og løse problemer, og de behøver ikke at have en masse faste regler. Faste regler, langt fra virkeligheden, gav problemer. Samlede vi fx flygtninge op, skulle vi aflevere dem til de lokale myndigheder på stedet. Men vi vidste jo, hvad der skete med dem, så det var ufatteligt, så mange der flygtede fra os. Der sad nogle meget fornuftige ledere i høje stillinger, der helt præcist vidste, hvornår de skulle lukke øjnene.

– Jeg vendte tilbage til mit job og min hverdag uden problemer, men mit perspektiv på menneskelivet har ændret sig for altid. Livet er for kostbart til at gå op i småting!

Peter Olesen, 77 år

- er aktiv i Frederikshavn Baptistkirke og har været spejder hele sit liv
- uddannet politiassistent i 1971 og har arbejdet inden for næsten alle sektorer i politiet
- officer af reserven i hæren, tilknyttet militærpolitiet
- gift med Annette, sammen har de børnene Inge og Søren

Israels Gud er vores borg

– om krigsførelse i Det Gamle Testamente

Der er ikke ét enkelt syn på krig i Det Gamle Testamente. Tværtimod!

[≡] Else Kragelund Holt

[📷] Frederic Barriol – Unsplash

Der er forskel på, om man fører angrebskrig, eller man selv bliver angrebet af andre, måske mægtigere magter. For det gamle Israel var det sidste som regel tilfældet – ja, Det Gamle Testamente er netop blevet til som en reaktion på tabet af selvstændighed, hovedstad og tempel, som man kan læse om det i slutningen af Anden Kongebog.

Mit hjerte banker for israelitternes hær ...

Måske er det netop derfor, man kunne drømme og fortælle historier om dengang, Gud førte israelitterne ind i det forjættede

land og lod dem besejre landets oprindelige befolkning.¹ Deboras Sejrssang beskriver, hvordan israelitternes modvillige bondehær besejrede kana'anæerne, fordi Gud gik i spidsen for den:

»Byttet deles ved vandingstederne
nu takker alle Gud for sejren,
den sejr, som bønderne vandt,
da Guds hær beslutsomt gik ned til
byportene.«²

» Gud kan altså ikke siges at
være imod krig. «

» Helt anderledes ser det naturligvis ud, når man har oplevet krigens grusomhed på sin egen krop.«

Josva- og Dommerbøgerne beskriver, hvis man ser godt efter, en brutal eroblingskrig mod landets oprindelige indbyggere, ledet af Gud selv: »Gud vil overlade dem til jer, så I kan slå dem ihjel. Og I skal udrydde dem fuldstændigt. I må ikke lave nogen fredsftaler med dem, fordi I pludselig får medlidenhed med dem.«³

I fortællingerne om israelitternes krige med kana'anæerne og de andre folkeslag hører vi igen og igen, hvordan de får besked om at indvie dele af krigsbyttet til Gud. Man kan sige, at mennesker og Gud deler krigsbyttet. Fx fortælles det, hvordan Gud pålægger kong Saul at udrydde amalekitterne fuldstændigt: »Slå alt ihjel uden undtagelse, mænd, kvinder, børn, spædbørn, okser, får, kameler og æsler«, siger Gud.⁴

Gud kan altså ikke siges at være imod krig. Faktisk er de bøger meget omhyggelige med at beskrive, at det ikke er israelitternes egen militære dygtighed, der bevirker, at de kan erobre landet. Nej – det er Gud selv, der fører krigen på deres vegne.⁵

Hvor længe vil du være vred, Gud?

Helt anderledes ser det naturligvis ud, når man ikke ser tilbage på fortællingerne om fortidens erobringer, men har oplevet krigens grusomhed på sin egen krop eller har den som en del af folkets erindring. I 587 f.Kr. erobrede

babylonierne Jerusalem, ødelagde Guds tempel og førte kongen, hoffet, præster og borgere i eksil. Hvordan skulle man kunne forstå den katastrofe? Var det de fremmede folks guder, der havde overvundet Gud Herren, eller var det udtryk for, at Gud havde slået hånden af sit folk?

Klagesangene beskriver, hvordan livet er i den ødelagte hovedstad:

»Se, Gud, se dog, hvem du har gjort det mod! Skal kvinder æde deres egne, spædbørnene, de selv har født?

Skal præster og profeter myrdes i Guds tempel?

Børn og gamle ligger på jorden i byens gader.«⁶

Her er fortvivlelsen over Guds alt for voldsomme vrede ganske tydelig.

Men I, mit folk, har glemt mig

Store dele af de gammeltestamentlige bøger når frem til den forståelse, at det er

gudsfolkets egen ulydighed mod Gud og hans lov, der har medført ødelæggelsen. Det fremgår ganske tydeligt i Kongebøgerne.⁷ Også profetbøger som Jeremias' og Ezekiels bøger og langt de fleste af de tolv små profeter⁸ anslår dette tema: Guds krig mod sit folk er helt retfærdig, fordi de har svigtet ham og dyrket fremmede guder, de rige har udnyttet de fattige, og de har dyrket Gud på en helt forkert måde, så han har forladt sit tempel, hvor han ellers boede.

Derfor fører Gud en grusom krig mod sit folk. Og dog: Engang vil han tilgive dem og føre dem tilbage til landet, som profeten Esajas skriver: »I skal trøstes – mit folk skal beroliges.«⁹ Engang vil krigen være forbi for altid:

»Nu vil jeg skabe en ny himmel og en ny jord. Det, der tidligere er sket, vil blive glemt, ingen vil tænke på det mere.«¹⁰

» Guds krig mod sit folk er helt retfærdig, fordi de har svigtet ham og dyrket fremmede guder.«

Else Kragelund Holt

- lektor emerita i Det Gamle Testamente ved Aarhus Universitet
- underviser på Teologi for Lægløse
- foredragsholder
- har medvirket til bibeloversættelsen: Bibelen 2020

- 1 Læs Josvabogen og Dommerbogen
- 2 Dommerbogen kap. 5, vers 11
- 3 5. Mosebog kap. 7, vers 2
- 4 1. Samuelsbog kap. 15, især vers 3
- 5 Dommerbogen kap. 7, vers 1-8
- 6 Klagesangene kap. 2, vers 20-21
- 7 Fx 2. Kongebog kap. 17
- 8 Hoseas Bog og Malakias' Bog
- 9 Esajas' Bog kap. 40, vers 1
- 10 Esajas' Bog kap. 65, vers 17

Alle tekster er citeret fra Bibelen 2020.

Krigens stemme

Om bønnens sprog og magtens tale.

[≡] Lasse Åbom

[📷] Levi Meir Clancy – Unsplash

Mens disse linjer skrives, er den store debat den nye regerings mål om at afskaffe Store Bededag. Der er brug for penge til at opruste forsvaret, siger man, og pengene skal jo komme et sted fra ...

På den måde har man – nok ufrivilligt – stillet sig i en ældgammel teologisk debat. For hvad er vigtigst: Bøn eller våben? Nutidens kirkes argumenter handler mere om regeringens manglende inddragelse af kirken og logistikken omkring konfirmationer end det langt større spørgsmål: Hvordan har vi det som kirker med, at vi opruster og køber våben, der er designet til at slå mennesker ihjel?

Arven fra Jesus

Den tidlige kirke ser ikke ud til at have haft samme berøringsangst overfor forholdet til krig. Der er utallige eksempler på, at kirkefædrene i traditionen fra Jesus kritiserede brugen af vold og især det at berøve et andet menneske livet. Man citerede Jesus fra Bjergprædiken og advarede mod, at kristne deltog i krig og tjente som soldater.

Ikke mindst fordi det kunne drage den enkelte kristnes loyalitet i tvivl. Skulle man være loyal overfor Jesus eller overfor Kejseren/Staten?

Magtens sprog

Der sker et radikalt skifte i den kristne tradition, da kejser Konstantin i 312 bliver kristen og begynder en omkalfatring af Romerriget til at blive et kristent rige. Men der sker også en radikal forandring af kristendommen fra at have været en – til tider – forfulgt mindretalsreligion i opposition til imperiets kejserdyrkelse til at blive statsreligion og ideologisk underbygning for den selvsamme kejsermagt. Fra at have været de marginaliseredes stemme skulle man nu øve sig i at tale magtens sprog. Nu kunne man ikke længere tillade sig så skråsikkert at kritisere krigsudøvelsen – for den tjente jo også til at holde riget trygt og grænserne sikre.

Den retfærdige krig

Især den store og indflydelsesrige teolog Augustin af Hippo lægger grunden til læren

om den retfærdige krig. For Augustin er ønsket om fred den eneste retfærdige grund til at gå i krig. Han fastholder, at krig og vold stadig er synd, og derfor altid må bruges med sorg, men han anerkender, at volden kan være et redskab til at skaffe fred eller til at gøre op med synd, hvis den bruges af de rette autoriteter. Hermed lægges grunden til middelalderens fusionering af magt og kristendom, og der går en lige linje fra Augustins teologi til korstogene, inkvisitionen og den magtudøvelse, kirken har været en del af nærmest lige siden. Augustin kender udmærket den pacifistiske tradition fra oldkirken – det er netop derfor, han har brug for så eksPLICIT at gøre op med den. Et af de greb, han bruger, er at skabe et skel mellem det, vi gør, og det, vi tror. Næstekærlighed handler om, hvad der sker i vores hjerte, siger Augustin, og derfor er det muligt, at vi stadig elsker vores fjende med hjertet, mens vi samtidig slår ham ihjel med sværdet. Det er jo bare for at hjælpe ham med at holde op med at handle ondt, at vi slår ham ihjel.

Krigens første offer

Man siger, at sandheden er krigens første offer, men måske kunne man ændre det til, at næstekærligheden er krigens første offer.

»Fra at have været de marginaliseredes stemme skulle man nu øve sig i at tale magtens sprog.«

»» Der er utallige eksempler på, at kirkefædrene i traditionen fra Jesus kritiserede brugen af vold og især det at berøve et andet menneske livet. ««

For Augustin blev det absolutte krav om at elske sin næste til et spørgsmål om at have den rette indstilling i hjertet og tjene et højere formål. Det enkelte menneske forsvinder og bliver i stedet til et problem, der skal håndteres, eller et middel, der skal bruges i en højere sags tjeneste. Den retorik er krigens stemme. Der er ikke plads til nuancer i krig. Vi opdeler verden i os og dem og fastholder fjendebilleder og stereotyper af hinanden. Vi umenneskeliggør hinanden for at kunne handle umenneskeligt mod hinanden. Prøv at lægge mærke til, hvordan den mekanisme også lynhurtigt er på færde i de krige, vi oplever i dag. Måske derfor har vi stadig brug for bønnens sprog – for at blive mindet om det, der egentlig betyder noget, og at lytte til andre stemmer end magtens tale.

Lasse Åbom

- præst i Immanuelskirken, Aarhus Baptistmenighed
- leder af BASIS - teologisk grunduddannelse
- har studeret teologi på SALT og universiteterne i Aarhus og København

»» Den voldelige handling bliver retfærdiggjort, fordi den tjener et højere formål nemlig den endegyldige fred. ««

Min tid i Danmark

Det var trods alt Europa, hvor alt var større og bedre end i Afrika! Hvorfor skulle min fødselsdag ikke være det samme?

[≡] Derek Acheampong

[📷] Privat

Jeg kom til Danmark som 11-årig i sommeren 1999. Min fødselsdag er i september, og jeg glædede mig til at fejre fødselsdag i Danmark. Kæmpe fest med kage, slik, musik, gaver og masser af glæde.

Sommeren var lang, mens jeg kun tænkte på at tælle ned til min fødselsdag i september. I mellemtiden levede jeg som turist, og min begejstring og forventning voksede, hver gang jeg var på Strøget.

Endelig kom september. Jeg løb straks ind

på mine forældres værelse og spurgte: »Hvad skal vi lave til min fødselsdag? Hvad får jeg i fødselsdagsgave?« De kiggede på mig, smilede og sagde: »Vi beder for dig, Derek. Det er din fødselsdagsgave!« Det troede jeg ikke på. I Ghana ville jeg have fået en stor fest med venner og masser af mad, sodavand, slik og gaver. Hvorfor kunne man ikke få det dobbelte i Danmark? Det hele skulle jo være bedre. »Jamen Derek, vi har ikke penge til en stor fest og masser af gaver. Vi elsker dig, og den bedste gave, du kan få, er, at vi beder for dig.« Den dag gik det op for mig, at alt ikke nødvendigvis var bedre i Danmark. Vi var førsteklasseborgere i Ghana, og i Danmark var vi anden-

klasser medborgere. Jeg begyndte lige pludselig at lægge mærke til forskellene.

Kulturforskelle

Den største forskel var kulturen. Jeg var vant til, at alle sagde hej til alle. Der var en generel varme og glæde hos folk i Ghana. Alle var familie, selvom vi ikke kendte hinanden. I Danmark kunne man ikke bare hilse på en

»Den dag gik det op for mig, at alt ikke nødvendigvis var bedre i Danmark.«

Derek Acheampong, 35 år

- lederstilling på Novo Nordisk
- uddannet ingeniør
- gift med Phyllis, sammen har de sønnen Aaron på 2½ år

»Folk i Ghana så på mig som ham fra Danmark, og danskerne så på mig som ham indvandreren.«

fremmed – især ikke, hvis man er lidt brun i huden, som jeg er. Jeg oplevede, at det blev opfattet som farligt eller rettere uvant, selv når man hilste smilende. Det var meget mærkeligt for mig. Jeg var vant til, at det var uhøfligt ikke at hilse.

I 7. klasse oplevede jeg en lærer, der gav op og forlod klassen grædende, fordi der ikke kunne skabes ro efter frokostpausen. Det havde været en wow-oplevelse at høre lærerne blive tiltalt ved deres fornavn, men dette var virkelig et kulturchok. Det var en svær tid for mig at være teenager i et nyt land. Jeg var gammel nok til at have minder fra Ghana, og der var en lang periode, hvor jeg

ikke følte, at jeg havde et tilhørsforhold. Folk i Ghana så på mig som ham fra Danmark, og danskerne så på mig som ham indvandreren.

Livet i Danmark

Jeg har prøvet lidt af hvert i Danmark. Overordnet har tiden i Danmark været en velsignelse. Da vi flyttede til Taastrup, boede vi i en etværelses lejlighed. Det var en svær tid. Men det var også på den tid, jeg blev en del af CityKirkens ungdomsgruppe, og min danske kultur og mine danske vaner blev dannet. Det var her, jeg fx lærte, at man i Danmark skal vente med at spise, til der bliver sagt: Værsgo! Jeg lærte også, at mens man i Ghana bruger lang tid på at lave og anrette maden flot, men bruger få minutter på at spise den, er det i Danmark omvendt. Man bruger ikke så lang tid til at lave maden, men bruger til gengæld timer ved bordet. Det er vist dér, ordet hygge kommer fra.

At høre til

I Guds rige er mangfoldighed en velsignelse og en gave til jorden. Men i Danmark oplevede jeg, at mangfoldighed var uønsket. Det medfører, at man altid føler sig uønsket eller har en følelse af, at man skal kæmpe for at blive accepteret som udlænding i Danmark. Jeg har kæmpet med min egen kultur og mine forestillinger om, hvordan verden hang sammen,

og jeg har kæmpet med mine usikkerheder og mit behov for at blive anerkendt.

Der har igennem mine 23 år i Danmark været opture og nedture. Men jeg er også blevet hjulpet, og derfor vil jeg gerne bruge anledningen til at sige tak til alle dem, der har bidraget til min vej til at blive voksen og finde min plads. Jeg ville nemlig ikke have haft succes hverken med min uddannelse eller mine jobs, hvis det ikke var for de dejlige og skønne mennesker, jeg har mødt igennem min tid i Danmark.

»Overordnet har tiden i Danmark været en velsignelse.«

Hvad gør jeg, fordi jeg tror?

Det er tema for en serie artikler om troens konsekvenser for den enkeltes liv. Vi beder en række mennesker svare på spørgsmålet: »Hvad gør du, fordi du tror?«

[≡] Renathe Zimmermann

[📷] McKenna Phillips – Unsplash

Vi har i to år haft en serie, der omhandler vores bønsliv. Det blev til en inspirerende række af artikler, som viste os, hvor ens og dog forskelligt, vi ser på vores samtale med Gud. Hvordan vi henter hjælp, hvordan vi lægger dagen i Jesus' hænder, eller hvordan bønnen hjælper os til at rette opmærksomheden væk fra os selv. Én og anden er måske blevet inspireret til et nyt blik på bønnen og til at genfinde glæden ved samtalen med Gud.

Hvad fører livet med Gud så til?

Har troen på Jesus konsekvenser i vores liv? Ændrer vi os, så vi selv og andre mærker det? Er vi selv opmærksomme på den indflydelse, troen på Gud har på vores liv? Her kan vi også inspirere hinanden.

Vi bliver ikke perfekte mennesker, fordi vi tror, hverken i egne eller andres øjne. Vi bliver heller ikke supermennesker, der overkommer det mest utrolige, ligesom vi ikke skånes for tab, sygdomme eller andre udfordringer, fordi vi tror. Men hjælper troen os til at håndtere livets glæder og sorger? Gør troen, at vi tør tage udfordringer op, som vi ellers ikke turde, og betyder troen noget for vores syn på os selv og på andre?

Til refleksion og opmuntring

Det handler heller ikke om, at vi skal fristes til at rose os selv og opremse vores gode gerninger, men formålet er refleksion, og her kan vi lære af hinanden og opmuntres af, at troen har betydning for, hvordan vi agerer i hverdagen.

Der er mange måder at tilgå spørgsmålet på, og der er mangfoldige svar. Vi glæder os til at bringe artikler herom i løbet af det nye år. Må det blive modtaget, som det er tænkt: Det handler om troens konsekvenser for den enkeltes liv med Jesus.

» Har troen på Jesus konsekvenser i vores liv? Ændrer vi os, så vi selv og andre mærker det? «

Fordi jeg tror

Jeg er inviteret til at dele noget, jeg gør i min hverdag, fordi troen på Jesus er en del af mit daglige liv.

[≡] Lena Vang

[📷] Luana Azevedo – Unsplash

min opvækst i Rwanda/Burundi lærte jeg at bede borbøn. Til tider kunne borbønnen dog være så omfattende, at maden nåede at blive kold! Jeg kom til at erfare værdien af denne »vane«. Som voksen, som mor og mormor har den erfaring fået en særlig plads i mit hverdagsliv.

Opmærksomhed og taknemlighed

Jeg lærte, at borbøn er et udtryk for opmærksomhed, respekt og taknemlighed for måltidet. Det er en enkel måde at sige Gud tak for den daglige og nødvendige næring til krop og sjæl. Borbøn kan bidrage til at skærpe bevidstheden om, at det faktisk er et privilegium at kunne skaffe gode råvarer og have energi til at tilberede et måltid – og at dele det med familie og venner.

Vi lever i en del af verden, som er præget af en kultur i »højhastighed« på arbejdsmarkedet og i familielivet. Gode kår risikerer at blive

»» *Tak for maden,
tak for livet, tak for
alt, hvad du har givet.*
Amen!««

betragtet som en selvfølge. Det sidste års tid har vi i Europa oplevet, at fred og velstand ikke længere er en selvfølge. Derfor er det stadig aktuelt – ja måske endnu mere nødvendigt – at være bevidst om, hvordan vi bruger ressourcerne og udtrykker taknemlighed.

Min hverdags-borbøn lyder i sin enkelthed sådan: »Tak for maden, tak for livet, tak for alt, hvad du har givet. Amen!« Inden jeg spiser min madpakke på arbejdet, lader jeg de ord

sive gennem min tanke, og i vores hjem siger vi bønnen højt sammen.

Hvorfor bede borbøn?

Fordi borbøn i sin enkelthed for mig er blevet en form for genvej til et sundt liv og hverdag som kristen. Fordi troen på Jesus minder mig om, at det at sige tak rummer en kilde til sindsro og glæde. Borbønnen rummer for mig en påmindelse om at sætte fokus på taknemlighed for livet, for sundhed og for at være i Guds omsorg hver dag. Som årene går, mærker jeg et særligt behov for at introducere borbønnens glæde og værdi for mine børnebørn. Det gør vi sammen i ord og sang.

Tilbage til >basics<

**I hjertet af Aalborg står Bethelkirken.
Den er snart 135 år gammel, og
pulsens slår stadig stærkt.**

[≡] Jamie Lynn Cunningham

[📷] Astrid Melkær Andersen

»Nutidigt discipelskab kan se
meget uoverskueligt og uheldigt
ud, hvis man er vant til pæne og
kontrollerede rammer.«

Bethelkirken lægger hus til knap 300 medlemmer, 25 Koinonia-medlemmer (en selvstændig og international/engelsktalende søsterkirke) og utallige løse tilhængere fra byen og universitetet.

Tjeneste i centrum

Selv om måske kun halvdelen af de registrerede medlemmer er aktive, så er huset fyldt flere gange om ugen. Jyllands ældste

baptistmenighed oplever et stærkt profetisk kald til at blive i midtbyen trods udfordringer med parkering og pladsmangel.

Jeg besøgte projektet *Foodbank* mellem jul og nytår, hvor opsamlet overskudsmad fra lokale supermarkeder blev delt ud af kirkens og områdets frivillige. Der kommer omkring 100 udsatte hver onsdag. Kirkesalen var fyldt med mange tydeligvis fattige udlændinge samt nogle ældre, som havde ventet over en time.

Da jeg orienterede mig på menighedens hjemmeside¹, var jeg spændt på, om Bethel kunne leve op til løfterne om, at der er plads

til alle, at »[de] holder en plads til [mig]«, og at Janteloven ikke findes dér. Jeg kom lidt ufrivilligt til at udfordre de påstande, da jeg mødte uanmeldt op i menighedssalen midt i et kaos af en meget forsinket madlevering med tre gange så meget overskudsmad, som forventet, og færre hænder, end *Foodbank* er vant til. Både de faste og løse frivillige, som også bar præg af accent på dansk, tegn på livets uretfærdigheder og alderdom, var hurtige til at sætte mig ind i opgaven. Også uden at kende mit navn!

Foodbank er et godt eksempel på, hvordan kirkens ændrede og gennemgribende profilering og nye tiltag sammenkobler deres åndelige målsætninger med et praktiske samarbejde i byen.² Kernen er: »Vi er et fællesskab i tjeneste for mission i byen«.

Jeg forstod pludselig disciplenes tvivl og forbavelse på bjerget, hvor de håndterede en overflod af mad fra en uventet kilde og sørgede for, at flere tusinde kunne gå fysisk og åndeligt mætte derfra. Nutidigt discipelskab kan se meget uoverskueligt og uheldigt ud, hvis man er vant til pæne og kontrollerede rammer.

At fortælle om Jesus

Bethel vil netop kendes på sit budskab og vidnesbyrd frem for aktiviteter, men der findes nu også mange spændende aktiviteter og nye initiativer.³ Hver uge er der to gudstjenester i en nyere form med lovsang. De bliver begge lagt på nettet som podcasts: *Dagligstuen* med efterfølgende fællesspisning for de unge og søndagens gudstjeneste med mellem 60 og 100 deltagere. Dertil kommer den månedlige klassiske gudstjeneste med salmer, som især seniorerne benytter sig af. Desuden spiller møder med *Bøn* og det nye *Lederforum* en central rolle for menighedens fokus på at investere i mennesker frem for i mursten.

Det hav af ugens nye tilbud for forskellige målgrupper kan ikke beskrives fyldestgørende hér, men der er noget for de mindste til de ældste, fra dem på barsel eller pension til dem i studie eller job. Menigheden trækker desuden på kræfter udenfor baptistregi, herunder en praktikant fra Mariager Højskole og en fra Apostolsk Kirke, som står for et ukrainsk fællesskab i kirkens lokaler. Midlerne dertil blev

søgt hos KIT, Kirkernes Integrations Tjeneste.⁴ Menigheden oplever vækst og nye muligheder på grund af velsignelser i form af testamente-rede gaver, nye ansatte og mange ildsjæle.

Fællesskab trods forskellighed

Forandringer kan dog opleves som turbulente – ligefrem utrygge – og COVID gjorde det bestemt ikke nemmere at håndtere. Man kunne ønske sig, at kritik af beslutninger blev erstattet af alternative forslag. Flere ville ønske, at de havde haft øje for at pleje de tillidsfulde relationer og for hensigtsmæssig kommunikation i de svære samtaler om forandringerne, før de handlede og endte med at såre deres kirkevenner.

Alle de interviewede har en dybfølt kærlighed til den brogede menighed, som de kalder »familie«, og de oplever generelt stor opbakning i menigheden. Selv mange nye fra byen oplever Bethel sådan, og derfor mener nogle, at de opståede tomrum bliver fyldt ud på ny. Flertallet ønsker, at alle generationerne skal kunne møde og blive mødt af det Hellige under samme tag og helst sammen.

»Bethel vil kendes på sit budskab og vidnesbyrd frem for aktiviteter.«

1 <https://bethelkirken.dk/>

2 <https://bethelkirken.dk/vores-mission/>

3 <https://bethelkirken.dk/aktiviteter/>

4 <https://www.kit-danmark.dk/dk/>

Alverdens baptister samles i Norge til sommer – vil du være med?

**Du er indbudt til en spændende uge
2.-9. juli 2023 i Stavanger, Norge,
sammen med både europæiske
baptister og baptister fra hele verden.**

[≡] Lone Møller-Hansen

Det er European Baptist Federation og Baptist World Alliance, der er gået sammen om en uges missionskonference under temaet ›Sent‹ – på dansk ›Sendt‹. Her vil vi tage fat

på de mest udfordrende spørgsmål om det at være i mission i verden i dag.

Hent inspiration hos de baptister, som har fundet innovative måder at plante nye menigheder på. Hvad kan vi lære af den unge generation, og hvordan kan vi støtte den? Der vil være mennesker, der kæmper for klimaet og andre for menneskerettigheder, fredsmæglere – og alle kan vi tjene Guds verden sammen. Opdag rigdommen i vores multikulturelle baptistfamilie.

Og vi skal deltage i tilbedelse og gudstjenester, hvor Gud vil møde os og sende os ud i verden.

Se mere <https://www.ebf.org/sent2023>

Navne

Døbte

Odense

04.12.2022: Philip Andreasen, født 08.09.1999

Vrå

27.11.2022: Mille Prentow Grarup, født 02.03.2013

Optaget

Nørresundby/Vodskov

04.11.2022: Annemette Nørgaard Wandet Høgsbro, født 23.08.1962

Silkeborg

18.12.2022: Reda Grazinskiene, født 26.04.1980

Døde

Brande

Esther Grarup, født 17.02.1931, døbt 06.01.1946 i Hals, døde 28.10.2022

Brovst

Lill Roswall Christensen, født 10.01.1935, døbt 13.06.1971 i Missionsforbundet, Brovst, døde 06.11.2022

Lyngby

Erik Esger Jensen, født 17.08.1926, døbt 20.11.1949 i Kristuskirken, Kbh., døde 01.11.2022

Nørresundby/Vodskov

Ib Lindholm, født 12.01.1943, døbt 07.04.1957 i Nørresundby, døde 18.11.2022
Linda Johanne Nielsen, født 12.11.1931, døbt 12.01.1947 i Jetsmark, døde 26.11.2022

Pandrup

Kirsten Nøhr, født 06.12.1937, døbt 07.11.1999 i Pandrup, døde 08.12.2022

Silkeborg

Steen Erik Grarup, født 01.08.1933, døbt 02.11.1947 i Brande, døde 31.12.2022

Østhimmerland

Ruth Kvist, født 27.12.1934, døbt 25.12.1949 i Nyrup, døde 21.10.2022

Aarhus

Dora West-Hansen, født 07.12.1928, døbt 12.09.1948 i Købnerkirken, døde 16.10.2022

BaptistKirken mangler præster

11 danske baptistmenigheder har ingen præst, og indenfor få år går seks præster på pension. »Hvad kan vi gøre ved det?« spørger BaptistKirkens ledelse.

[≡] Lone Møller-Hansen

[📷] Philippe Bout – Unsplash

Før sommerferien fik BaptistKirkens ledelse en seriøs henvendelse fra to centrale baptistpræster: Lasse Åbom, der er præst i Aarhus Baptistmenighed og leder af BASIS – et lægmandskursus i teologi – og Ole Lundegaard, der er med i bestyrelsen for SCMT, Studieceter for Menighedsbaseret Teologi.

De gav et øjebliksbillede af situationen omkring ansættelse af præster i BaptistKirkens danske menigheder.

Det viste ikke overraskende både en akut og en

fremtidig mangel på baptistpræster. De kom også med forslag til, hvad BaptistKirken kan stille op med denne udfordring.

En dobbelt udfordring

11 danske baptistmenigheder står pt. uden præst. Det er Brande, Frederikshavn, Holstebro, Nyrup, Oure, Saltum-Ingstrup, Thisted,

Østervrå, Karmel og nu også Pandrup-Birkelse og Sæby.

Seks præster ansat i større menigheder er i 60'erne og går på pension indenfor få år. En menighed betjenes allerede af en præst, der for længst har nået pensionsalderen. Samtidig er der kun én, der læser teologi for øjeblikket, så vidt Lasse Åbom og Ole Lundegaard ved.

»Vi står derfor overfor en dobbelt udfordring: en række små menigheder har ikke råd til præsteansættelse, og en række større menigheder vil om ganske få år ønske at ansætte en ny præst på hel- eller deltid«, skriver de to og spørger: »Hvordan bistår vi på bedst mulig måde de små menigheder, så de fremover kan have en form for præstelig betjening og inspiration, så de forhåbentlig styrkes og ikke svækkes yderligere? Og hvordan opmuntrer vi potentielle kommende præster til at gå i gang med en uddannelse, så de større menigheder kan bevare præstelig betjening og inspiration?«

Få præstestuderende

De konkluderer, at det afgørende problem ikke er manglende muligheder for teologisk

»Der skal være en kombination af lyst, kald, evner og træning.«

→ uddannelse, »men at få eller ingen hos os studerer med henblik på at tjene i en af vores menigheder, og at mange menigheder ikke ser ind i en fremtid, hvor de får en uddannet præst.

Som vi ser det, er der derfor brug for, at vi arbejder målrettet på at finde og opmuntre potentielle kommende præster og at klæde gode medarbejdere i de mindre menigheder på til at løse præsteopgaver.«

De fortsætter: »Det første og vigtigste er, at vi styrker arbejdet med at identificere mulige præsteemner blandt yngre baptister og inspirerer dem til at uddanne sig og gå ind i tjenesten. Her er der brug for en langt større og mere strategisk indsats på alle planer. Det handler om at styrke kontakten med BBU¹, spejderne og de større menigheder, hvor der findes unge, men også om at øge interessen for og fokus på præstetjenesten.«

Der har for nylig været en del unge teologistuderende fra baptistkirker, men kun én har valgt at blive præst i en baptistmenighed.

Ikke attraktivt at være baptistpræst

De seneste år har BaptistKirken været en drivkraft i SCMT, Studieceter for Menighedsbaseret Teologi. Her kan teologistuderende på fx universiteterne møde andre fra frikirkerne og

fra Dansk Oase. Henrik Holmgaard, der leder SCMT, har sagt det meget direkte på et præstekonvent: »Det er simpelthen ikke attraktivt at skulle være baptistpræst.«

Lasse og Ole peger på, at baptistpræsterne skal være meget mere synlige for de unge. Can man »tænke i en national lejr for kristendoms-klasserne, en BBU-ansat børne- og ungdoms-præst, og at vi prioriterer, at præster deltager i lejre og stævner for børn og unge mv.«, spørger de og skriver: »Hvordan skal man ønske at blive baptistpræst, hvis man aldrig har mødt en?«

BaptistKirken har penge stående til uddannelse. Lasse Åbom og Ole Lundegaard foreslår, at de bliver brugt til en målrettet indsats for at hjælpe menighederne.

Second Career

»I Sydsverige har mange menigheder en præst, som har en erhvervskarriere bag sig«, fortæller Ole Lundegaard. Præster med erfaringer fra andet job kaldes *Second Career*, »anden karriere«-præster.

Kan de findes blandt de studerende fra Basis?

»Det tror jeg ikke«, siger Lasse Åbom. Derimod minder han om dengang, der var en forstander eller menighedsleder i hver menighed: »Måske skal vi ikke kalde dem præster. I stedet kan vi række blikket mod dem, der allerede nu naturligt tager ansvar for menigheden. Vi kan altid fylde på med kurser.«

Ole Lundegaard tilføjer: »Der skal være en kombination af lyst, kald, evner og træning. Basis er ikke en mini-præsteuddannelse, men vi kan måske lave en overbygning på Basis – for tre til seks personer, der kunne fungere i deres egen menighed måske med en ansættelsesgrad. Sådan kunne »second career«-præsten være en mulighed især for de mindre menigheder.«

Sæt kryds i kalenderen

BaptistKirkens ledelse forsøger at finde løsninger. De indbyder til to temadage med fokus på ledelse af menighederne, specielt fokus

»Seks præster ansat i større menigheder er i 60'erne og går på pension indenfor få år.«

på præstesituationen. Den 18. marts i Vaarst og 25. marts 2023 i Roskilde. Temadagene er henvendt til ledelserne i de danske baptistmenigheder, da situationen i migrantkirkerne er ganske anderledes.

Der er sendt et spørgeskema ud, nogle spørgsmål til de menigheder, der ikke har en præst, og andre til menigheder med præst – specielt de menigheder, der har en præst som forventeligt snart går på pension.

Vi skal fortælle den gode historie

Lasse Åbom om baptistkirkerne:

Vi kan godt være attraktive for præster fra andre kirkesamfund.

[≡] Lone Møller-Hansen

[📷] Ben White – Unsplash

At der mangler baptistpræster er en gammel nyhed. Ole Lundegaard og Lasse Åbom, baptistpræster og nøglepersoner for teologisk undervisning i BaptistKirken, har for længst erkendt, at der er flere grunde til problemet. Lasse siger: »I bund og grund er vores problem, at vi ikke har nok levedygtige menigheder, der har råd til at ansætte en præst.« Problemkomplekset bider sig selv i halen, så der er ganske få præstestuderende, fordi det ikke virker attraktivt at være baptistpræst.

Lasse fortsætter: »Samtidig er det min erfaring fra studiegrupper med unge præstestuderende fra en anden baggrund end baptistkirken, at vi har noget at tilbyde.« Han fortæller, at han har mødt unge fra andre kirker, som siger, at de ville kunne ånde meget friere i en baptistkirke: »En sagde, at han i sin sammenhæng »aldrig ville kunne sige, hvad han i virkeligheden tror.« Dem, der har det sådan, kan vi tilbyde et job, hvor de kan føle sig hjemme. Vi skal fortælle den gode historie om os selv.«

Ole supplerer: »Vi skal tale det op at være baptistpræst. For vi er den rummelige frikirke.«

Udfordringer

Men der er udfordringer, selvom man tager »ja-hatten« på. Fx er det ikke appellerende at være deltidspræst i en lille menighed. Og måske heller ikke at være fuldtidspræst alene i en menighed.

Ole siger: »Det er langt mest attraktivt at komme et sted, hvor der er noget, der fungerer, og hvor der er en anden præst at arbejde sammen med.«

To af de seneste nyansættelser er dog som enepreæst, men i ressource-stærke menigheder som Østhimmerland og Tølløse.

Eksemplet Aarhus

Aarhus menighed er et af de få eksempler på en menighed med tidligere selvstændige menigheder som satellitter. Der er to »kredse« ud over Immanuelskirken i Aarhus. Sydøstjyllandskredsen i Vejle, som har hørt under Aarhus fra 1980'erne, og stort set fungerer selvstændigt. Derudover er der Sydøstjyllandskredsen, som har kirkebygning i Esbjerg, og som er kommet til for få år siden.

Lasse er præst i Aarhus Baptistmenighed og fortæller: »Eksemplet med Aarhus er ret unikt. Sydøstjyllandskredsen henvendte sig for nogle år siden om muligheden for et samarbejde, og de har været positive og parate til at drage de nødvendige konsekvenser hele vejen igennem. Vi oplever, at det giver mening at slå kræfterne sammen bl.a. omkring undervisning, smågruppe-materiale og gudstjenester. Jeg tror, det betyder meget for en lille kreds som Sydøstjylland, at de har en præst, der kan være med til at lægge en linje og bidrage med inspiration. Måske har nogle af de mindre menigheder været uden præst så længe, at de har glemt, hvor vigtigt det kan være. Men det ændrer også min måde at arbejde på – jeg skal tænke mere i, hvad der fungerer flere steder end bare et enkelt sted, og jeg skal bruge min tid anderledes og uddelegere flere opgaver her i Aarhus.«

Men hvad skal der til, før nogle af de menigheder, der mangler præst,

bliver villige til at gå sammen om ansættelser? Lasse svarer: »Det skal BaptistKirken hjælpe dem til. Det kan menighederne ikke selv tænke sig til. De har nok at gøre med at få hverdagen til at fungere.

»Vi skal tale det op at være baptistpræst. For vi er den rummelige frikirke.«

»» Det handler også om menighedernes forventninger, og hvad det vil sige at være en god arbejdsplads. ««

BaptistKirken skal sige: »Vi tror, I skal gå den her vej. Vi vil gerne hjælpe jer med en model.« Men menighederne skal opgive deres selvstændighed, og det er meget få parate til. Så hellere gå ned ...«, sukker Lasse.

Eksemplet København

Ole husker erfaringerne fra København i 00'erne, hvor en gruppe præster med forskellige kompetencer var ansat i flere kirker. »Det var dog kun et samarbejde om en andel af en præst. Man opgav ikke noget. Derfor lykkedes det ikke. Hver menighed tænkte bare: »Hvad kan vi gøre for at få mest muligt ud af vores procent?« Hvis vi laver distriktsmenigheder, skal man forstå sig selv som en enhed, ellers bliver det en kamp om, hvem der får mest muligt ud af præsten eller præsterne. Og så er det ikke en attraktiv arbejdsplads. Det handler også om menighedernes forventninger, og hvad det vil sige at være en god arbejdsplads. Der er alt for mange eksempler på, at det ikke fungerer. Også i andre kirker og andre lande. Præster holder ganske få år.«

Lasse tilføjer: »Vi har helt sikkert gjort meget i BaptistKirken, bl.a. gennem vores personaleudvalg. Men der er stadig lang vej at gå. Spørgsmålet er, om menighederne nogen sinde bliver kvalificerede til at være gode til personaleledelse. Mange menigheder har ikke en erfaren erhvervsleder, som ved, hvad det handler om.«

De to, Lasse og Ole, er enige om, at BaptistKirken bør skabe et godt kollegialt fællesskab mellem præsterne. Men andre har også en opgave: »Når nye præster kommer til, skal vi som kolleger støtte dem, ligesom der skal være et menighedsliv, der bakker præsten op.«

Til ungdommen – og alle os andre!

»Krig er forakt for liv« – den strofe dukker ofte op i mit hoved, når jeg besøger vores venner i Burundi, Rwanda eller Myanmar.

[≡] [📷] Morten Kofoed

I 1936 skrev den norske digter, Nordahl Grieg, digtet »Til ungdommen« som mod-svar til den spirende nazisme i Europa. Det er bedre kendt som sangen »Krigsatt af fiender«.¹ Trods sin alder holder den stadig, og den er da også blevet »udødeliggjort« af blandt andre Kim Larsen. Strofen »Krig er forakt for liv« dukker som sagt ofte op i mit hoved, når jeg besøger vores venner i Burundi, Rwanda eller Myanmar. Alle lande har været eller er ramt af krig. Og i alle tilfælde borgerkrig.

Konflikt på konflikt

I Burundi har der historisk set været mange konflikter siden selvstændigheden. Først et militærstyre, så et kup i 1966, derefter store uroligheder i 1972 og op igennem 80'erne med mere end 100.000 dræbte. Og endnu et kup i 1993, hvor omkring 300.000 blev dræbt. Siden har der været flere kupforsøg,

Baptistkirken i Danmark har en lang tradition for at drive projekter sammen med vores partnere i Burundi, Rwanda og Myanmar og opbygge deres kapacitet til selv at drive arbejdet. Det gør vi bedst med din hjælp. Arbejdet kan støttes på konto 3201 10042879 eller MobilePay 911 118 mærket »Partnerstøtte«.

senest i 2015. For tiden er der relativt fredeligt i Burundi.

Rwanda har også haft konflikter siden selvstændighedskampen og især huskes folkemordet i 1994, hvor op mod én million mennesker blev dræbt. Siden har et de facto-diktatur styret landet.

Myanmar har været involveret i uroligheder både før, under og efter kolonitiden. Forskellige diktaturer har siden 1948 afløst hinanden, og der har været etnisk uro i mange områder. I 2011 blev for første gang en tilnærmelsesvis demokratisk regering valgt, og burmeserne opnåede muligheden for frihed. Desværre gik drømmene under i militærkuppet i februar 2021, hvor forfølgelse, overgreb og angreb på civilbefolkningen igen blev en realitet.

Det stopper ikke, når krigens ødelæggelser og rædsler hører op. Befolkningen bærer det med sig i mange år, og det kan være ødelæggende for et samfund.

Krigens konsekvenser og kirkens rolle

Krigene og ufreden har medført, at mange er blevet fordrevet fra deres hjem, og nogle finder også vej til Danmark, bl.a. via FNs kvotesystem. Men mange er fortsat

»Kirkerne kan »standse med ånd«, samle de brudte skår og konkret hjælpe hjemvendte flygtninge og andre udsatte.«

»Hvis vi sammen kaster kræfter ind, så kan vi bidrage til fred og udvikling og derved skabe håb for udsatte grupper.«

internt fordrevne eller bor i flygtningelejre i nabolandene. På den måde er familier blevet splittet og de etniske spændinger forstærket. Det resulterer i manglende tillid til hinanden og brudte relationer; derfor samarbejder man ikke om løsning af problemer. Mange vender tilbage efter en periode – men til ingenting.

Her spiller vores søsterkirker en stor rolle. Med deres centrale placering i samfundet i både Afrika og Myanmar, hvor de fleste har et aktivt kirkeliv, har kirkerne en enestående mulighed for at række ud. Kirkerne kan »standse med ånd«, samle de brudte skår og konkret hjælpe hjemvendte flygtninge og andre udsatte. Her kommer kirkernes kompetencer inden for mobilisering, diakoni, netværksdannelse og omsorg for alvor til sin ret.

Det er en lang proces at bringe tilliden tilbage til lokalsamfundene, mellem mennesker

Lejr for internt fordrevne i Myanmar.

og i de nære relationer. Her er dialog og arbejdsfællesskab vigtigt. Det kan kirkerne med forkyndelse om fred, frelse og forsoning, og det gør kirkerne i deres arbejde, og det samarbejder vi med dem om. Når vi fx arbejder med spare- og lånegrupper, hvor tidligere fjender sidder sammen, genskabes brudte relationer. Når ægtefæller efter træning og forkyndelse igen taler sammen og deler ansvaret i familierne, så opbygges relationer og sårene heles. Når der ydes sundhedshjælp fra private undergrundsklinikker, som vi ser det i Myanmar, så genoprettes den gensidige tillid.

Edvard Griegs digt fortsætter: »Fred er å skape. Kast dine krefter inn: døden skal tape!« Arbejdet er et bevis på, at hvis vi sammen kaster kræfter ind, så kan vi bidrage til fred og udvikling og derved skabe håb for udsatte grupper.

En narkosebøn

Jeg er vågnet og kan som en anden cowboy med tre friske skudhuller i overkroppen mærke, at jeg lever. Det er fjerde hospital, jeg prøver, siden i sommers.

[≡] Med tilladelse fra Daniel Øhrstrøms Facebook

[📷] Olga Guryanova - Unsplash

Jeg er fuld af taknemlighed over at leve i et land, der har institutionaliseret den barmhjertige samaritaner. Overalt er jeg blevet mødt af hvidklædte engle. Det er blevet min kongstanke, at vi kan vise et glimt af Gud, når vi viser hinanden venlighed. Den er der efter min erfaring masser af i det danske sundhedsvæsen.

Bøn med iltmaske på

Det er blevet en slags hverdag med operationerne. »Tænk på noget rart«, siger lægerne altid, inden de bedøver en. Jeg har udviklet et lille livgivende ritual, når jeg skal lægges i narkose. Jeg beder Jesusbønnen, når jeg har fået iltmasken på. Det er i forvejen en vejtrækningsbøn. Man beder »Jesus Kristus«, når man ånder ind, og siger »forbarm dig over mig«, når man puster ud.

Den bøn lærte jeg af en præst, mens jeg skrev om Fangekoret fra Vridsløselille. Han sagde, at vi med indåndingen lukker lyset ind i vores liv, ligesom Gud sendte lyset ind i mørket i begyndel-

sen. På udåndingen kan man give slip på alt sit eget mørke og skidt. Jeg har brugt bønnen, når jeg har haft brug for at finde fred. Det vil sige tit.

Kærligheden kommer først

Ritualerne holder os i live. Vejret skal trækkes trofast ind og ud. Min sygdom har gjort mig mere bevidst om, at mennesket ikke lever af brød alene, men af ethvert ord, der udgår fra Guds mund. Det sagde Jesus engang til Satan. Måske tænkte han på, hvordan himlen 40 dage tidligere havde åbnet sig over ham, og Guds røst havde lydt: »Dette er min elskede søn! I ham har jeg fundet velbehag«.

Jesus fik sådan en kærlighedserklæring og opmuntring, inden han havde bevist noget. Før han havde fastet, var blevet fristet i ørkenen, havde udrettet mirakler og var blevet pint og korsfæstet uden at blive bitter.

Man kan slet ikke gøre sig fortjent til at blive elsket. Man er altid allerede elsket.

Daniel Øhrstrøm

- journalist på Kristeligt Dagblad
- forfatter til bl.a. »Fangekoret«, »Den forbudte frelse« og sammen med sin kone Joan »Den lille Bibel«